

## **Rozkład materiału nauczania i plan wyników**

*Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych*, opublikowana w Dzienniku Ustaw z 15 stycznia 2009 roku, wprowadziła nowy system nauczania i wychowania. Zostały w niej określone cele kształcenia sformułowane w języku wymagań ogólnych oraz treści kształcenia i oczekiwane umiejętności uczniów wyrażone w języku wymagań szczegółowych.

Ponieważ wymagania ogólne (ujęte w trzech obszarach: I. Chronologia historyczna; II. Analiza i interpretacja historyczna; III. Tworzenie narracji historycznej) odnoszą się do umiejętności nabywanych w toku całego kształcenia historycznego, plan wyników uwzględnia tylko wymagania szczegółowe, dotyczące poszczególnych jednostek lekcyjnych. Kursywą oznaczono wymagania wynikające z *Podstawy programowej*, które nauczyciel jest zobowiązany zrealizować. Cele i materiał poszczególnych tematów zostały sformułowane w ujęciu operacyjnym i zakwalifikowane na poziomy wymagań: podstawowy (P) i ponadpodstawowy (PP).

Przedstawiony plan wyników jest jedynie propozycją rozwiązań metodycznych, z której nauczyciel może skorzystać, dostosowując ją do kryteriów oceniania sporządzonych na potrzeby jego uczniów.

DZIAŁ	TEMAT	LICZBA GODZIN	Realizacja podstawy programowej	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM		
				ZAPAMIĘTYWANIE	ROZUMIENIE	UMIEJĘTNOŚCI
I. UPADEK STAREGO ŁADU	Czego będziemy się uczyć w klasie III gimnazjum?	1		Zapoznanie uczniów z tematyką zajęć, przedmiotowym systemem oceniania.  Omówienie zasad kontroli i oceny osiągnięć ucznia.		
	1. Wiek rozumu	2	23.1) 23.2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– postacie: Immanuela Kanta, Kartezjusza, <i>Jeana Jacques'a Rousseau</i>, <i>Monteskiusza</i>, Woltera, Denisa Diderota (P), braci Montgolfier (PP),</li> <li>– najważniejsze postulaty filozofów oświecenia (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: nowożytna nauka, <i>oświecenie</i>, <i>filozofowie</i>, <i>prawa człowieka</i>, <i>umowa społeczna</i>, <i>trójpodział władzy</i> (P), racjonalizm, deizm, <i>klasycyzm</i>, <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, encyklopedyści, cenzura (PP),</li> <li>– rolę, jaką przypisywano <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i> (PP),</li> <li>– proces przemian cywilizacyjnych, które zaszły w epoce oświecenia (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić wynalazki XVIII w. (P),</li> <li>– przedstawić stan wiedzy XVIII-wiecznych Europejczyków o świecie (PP),</li> <li>– wyjaśnić, na czym polegał porządek panujący w Europie w XVII i XVIII w. (P),</li> <li>– umiejscowić oświecenie w czasie i przestrzeni (P),</li> <li>– wymienić <i>idee oświecenia i rozpoznać je w nauce, literaturze, architekturze i sztuce</i> (P),</li> <li>– <i>scharakteryzować zasadę trójpodziału władzy Monteskiusza i zasadę umowy społecznej Rousseau</i> (P),</li> <li>– przedstawić poglądy Woltera (PP),</li> <li>– określić stosunek filozofów oświecenia do religii i Kościoła (PP),</li> <li>– dostrzec rodzącą się ideę praw człowieka (PP),</li> <li>– porównać średniowieczny, renesansowy i oświeceniowy pogląd na świat i człowieka jako element postępu cywilizacyjnego (PP),</li> <li>– wymienić te idee oświecenia, które przetrwały do czasów współczesnych (P).</li> </ul>

I. UPADEK STAREGO ŁADU	2. Nowe potęgi w Europie	2	23.3)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1700–1721, 1701, 1709 (P),</li> <li>– postacie: <i>Piotra I Wielkiego, Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II</i> (P), Fryderyka Wilhelma (PP),</li> <li>– lata panowania Piotra I Wielkiego, Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy i Józefa II (PP),</li> <li>– <i>zasadnicze cele, do których realizacji dążyli władcy Rosji, Prus i Austrii</i> (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: trzecia wojna północna, militarizm, <i>absolutyzm oświecony</i> (P), wielki elektor (PP),</li> <li>– proces przemian cywilizacyjnych, które zaszły w Rosji, Prusach i Austrii (PP),</li> <li>– wpływ idei oświecenia na przemiany ustrojowe w XVIII w. (P).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazać na mapie europejskie oświecone monarchie absolutne i kierunki ich ekspansji (P),</li> <li>– scharakteryzować funkcjonowanie absolutyzmu oświeconego na przykładzie Rosji, Prus i Austrii (PP),</li> <li>– przedstawić proces powstawania państwa pruskiego (PP),</li> <li>– <i>porównać reformy oświeceniowe wprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii</i> (P),</li> <li>– omówić przebieg ekspansji terytorialnej Rosji i Prus (PP),</li> <li>– ocenić działalność władców absolutnych Rosji, Prus i Austrii (PP),</li> <li>– dostrzec rosnącą potęgę sąsiadów Rzeczypospolitej i wynikające stąd zagrożenia (PP).</li> </ul>
------------------------	--------------------------	---	-------	---	--	--

3. „My, naród Stanów Zjednoczonych”...	1	25.1) 25.2) 25.3)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1775, 4 VII 1776, 1783, 1787 (P), 1765, 1773, 1777, 1779, 1781, 1791 (PP),</li> <li>– postacie: <i>Jerzego Waszyngtona, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego</i> (P),</li> <li>– najważniejsze treści zawarte w <i>Deklaracji niepodległości i Karcie Praw</i> (P),</li> <li>– główne instytucje ustrojowe Stanów Zjednoczonych (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: kolonia, Indianie, opłata stemplowa, <i>konstytucja</i>, system prezydencki (P), „bostońska herbatka” (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazać na mapie zasięg kolonii angielskich w Ameryce Północnej w II połowie XVIII w. (P),</li> <li>– opisać warunki życia i zajęcia kolonistów europejskich w Ameryce Północnej (P),</li> <li>– wymienić najważniejsze różnice między koloniami na Północy i na Południu (PP),</li> <li>– scharakteryzować relacje między koloniami amerykańskimi a Wielką Brytanią (PP),</li> <li>– <i>przedstawić przyczyny konfliktu między kolonistami a Wielką Brytanią</i> (P),</li> <li>– <i>omówić przebieg i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość</i> (PP),</li> <li>– <i>przedstawić i ocenić wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych</i> (PP),</li> <li>– <i>wyjaśnić, w jaki sposób konstytucja amerykańska realizowała w praktyce zasadę trójpodziału władzy</i> (P),</li> <li>– <i>dostrzec w Deklaracji niepodległości i Karcie Praw realizację oświeceniowej idei praw człowieka</i> (PP).</li> </ul>
--	---	-------------------------	--	--	--

I. UPADEK STAREGO ŁADU	4. „Ludzie rodzą się i pozostają wolni i równi”...	1	28.1) Uczeń zna: 28.3) – daty: <i>1789–1799, 14 VII 1789, 4/5 VIII 1789, VIII 1789, IX 1791 (P), V 1789, 17 VI 1789, 1790 (PP)</i> , – postacie: Ludwika XVI (P), Emmanuela Sieyès’go (PP), – treść najważniejszych dokumentów wydanych w czasie rewolucji francuskiej (w latach 1789–1791) (P), – <i>strukturę społeczeństwa francuskiego przed rewolucją (P)</i> .	Uczeń rozumie: – pojęcia: stary ład, <i>stan trzeci, burżuazja</i> , Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, <i>rewolucja francuska</i> , Bastylia, monarchia konstytucyjna (P), wielka trwoga (PP), – <i>do czego dążyła burżuazja francuska biorąca udział w rewolucji (P)</i> , – <i>wpływ idei oświecenia na wybuch rewolucji francuskiej oraz na treść Deklaracji praw człowieka i obywatela i konstytucji z 1791 r. (PP)</i> .	Uczeń potrafi: – <i>wyjaśnić główne przyczyny rewolucji (P)</i> , – <i>wskazać przyczyny niezadowolenia stanu trzeciego z panującej we Francji sytuacji (P)</i> , – przedstawić okoliczności zwołania Stanów Generalnych i utworzenia Zgromadzenia Narodowego (P), – <i>opisać główne zasady ideowe rewolucji francuskiej zawarte w Deklaracji praw człowieka i obywatela (PP)</i> , – omówić działalność Zgromadzenia Narodowego (w latach 1789–1791) (PP), – scharakteryzować relacje między Kościołem a państwem w czasie rewolucji francuskiej (w latach 1789–1791) (PP), – ocenić znaczenie <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> dla realizacji oświeceniowej idei praw człowieka (PP), – omówić ustrój Francji na podstawie konstytucji uchwalonej w 1791 r. (PP).
------------------------	--	---	--	---	--

I. UPADEK STAREGO ŁADU

<p>5. „Rewolucja pożera własne dzieci”</p> <p>Część I. Francja republiką</p> <p>Część II. Wielki terror</p>	<p>2</p>	<p>28.1) 28.2)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: IX 1792, 21 IX 1792, I 1793, 1793–1794 (P),</li> <li>– postacie: <i>Maksymiliana Robespierre’a</i> (P), Georges’a Dantona (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>jakobini</i>, <i>sankiuloci</i>, <i>Konwent</i>, <i>Komitet Ocalenia Publicznego</i>, <i>dekret o podejrzanych</i>, <i>trybunał rewolucyjny</i>, <i>wielki terror</i> (P), <i>prawica</i>, <i>lewica</i>, <i>centrum</i>, <i>Marsylianka</i>, <i>kontrrewolucja</i> (PP),</li> <li>– proces przemian świadomości Francuzów w dobie rewolucji (PP),</li> <li>– różnorodność postaw społecznych w warunkach zagrożenia na przykładzie rewolucyjnej Francji (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić postulaty sankiulotów i wyjaśnić, w jaki sposób dążyli oni do ich realizacji (P),</li> <li>– opisać reakcję władców europejskich na wydarzenia w rewolucyjnej Francji (P),</li> <li>– omówić przebieg wojny Francji z Austrią i Prusami (PP),</li> <li>– przedstawić okoliczności, w których doszło do przekształcenia się Francji w republikę (P),</li> <li>– opisać działania podejmowane przez Konwent w celu ratowania republiki francuskiej (PP),</li> <li>– scharakteryzować relacje między Kościołem a władzami rewolucyjnej Francji (w okresie wielkiego terroru) (PP),</li> <li>– wskazać charakterystyczne cechy dyktatury <i>jakobińskiej</i> (P),</li> <li>– przedstawić skutki wielkiego terroru (P),</li> <li>– ocenić skutki rewolucji francuskiej (PP).</li> </ul>
---	----------	------------------------	---	--	--

<p>6. Od dyrektoriatu do cesarstwa</p> <p>Część I. Od dyrektoriatu do konsulatu</p> <p>Część II. Cesarz Francuzów</p>	2	29.1)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1795–1799, 1799–1804, 1803–1815, XII 1804 (P), 1801, 1804, 1805, 1806 (PP),</li> <li>– postać: <i>Napoleona Bonaparte</i> (P),</li> <li>– najważniejsze przepisy zawarte w Kodeksie Napoleona (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: dyktatoriat, zamach stanu, konsulat, <i>konkordat</i>, Kodeks Napoleona, prawo cywilne, <i>blokada kontynentalna</i> (P), liceum (PP),</li> <li>– proces przemian ustrojowych we Francji w latach 1789–1804 (PP),</li> <li>– powody, dla których państwa europejskie podjęły walkę z Napoleonem (PP),</li> <li>– przyczyny przywiązania Francuzów do Napoleona (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawić sytuację panującą we Francji w okresie rządów dyktatoriatu (P),</li> <li>– wyjaśnić okoliczności, w których Napoleon został pierwszym konsulem (P),</li> <li>– <i>omówić dokonania Napoleona w okresie konsulat</i> (P),</li> <li>– wymienić główne cele Napoleona (P),</li> <li>– dostrzec znaczenie Kodeksu Napoleona jako podstawy nowoczesnego prawa cywilnego (PP),</li> <li>– omówić przebieg wojen napoleońskich w latach 1803–1806 (PP),</li> <li>– wskazać na mapie państwa, z którymi walczył Napoleon, oraz miejsca najważniejszych bitew stoczonych w latach 1805–1806 (P),</li> <li>– wyjaśnić przyczyny sukcesów politycznych i militarnych Francji w okresie wojen napoleońskich (PP),</li> <li>– <i>opisać zmiany w Europie w okresie napoleońskim w zakresie stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych</i> (PP),</li> <li>– dostrzec wpływ jednostki na dzieje (PP),</li> <li>– ocenić dokonania Napoleona w polityce wewnętrznej i jako dowódcy wojskowego (PP).</li> </ul>
---	---	-------	--	---	---

I. UPADEK STAREGO ŁADU	7. Upadek Napoleona	2	29.1) 29.3)	Uczeń zna:	Uczeń rozumie:	Uczeń potrafi:
	Część I. Napoleońska Europa			– daty: 1807, 1812, 1813, 1814, 1815 (P), 1821 (PP), – postać: Ludwika XVIII (PP), – postanowienia pokoju w Tylży (P).	– pojęcia: Wielka Armia, bitwa narodów, cesarstwo 100-dniowe, kongres (P), nacjonalizm (PP), – powody wzrostu nastrojów nacjonalistycznych w krajach europejskich (PP), – złożoność przyczyn upadku Napoleona (PP).	– wskazać na mapie terytorium cesarstwa francuskiego i kraje, które znajdowały się w strefie jego wpływów (P), – opisać zmiany w Europie w okresie napoleońskim w zakresie stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych (PP), – dostrzec słabe strony imperium stworzonego przez Napoleona (PP), – wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Francji z Rosją (P), – omówić przebieg działań wojennych w latach 1812–1815 i ich skutki (PP), – wskazać na mapie szlak wyprawy Wielkiej Armii i miejsca najważniejszych bitew stoczonych w latach 1807–1815 (P), – opisać przebieg stu dni Napoleona (P), – ocenić dokonania Napoleona jako dowódcy wojskowego (PP), – dokonać całościowej oceny epoki napoleońskiej (PP).
	Część II. Upadek Napoleona					



Czasy rozumu i rewolucji (lekcja powtórzeniowa)	1	23.1) 23.2) 23.3) 25.1) 25.2) 25.3) 28.1) 28.2) 28.3) 29.1) 29.3)	Uczeń zna: – <i>najważniejsze postacie i wydarzenia z historii Europy i Ameryki Północnej w XVIII i na początku XIX w. (P).</i>	Uczeń rozumie: – <i>związek między ideami oświeceniowymi a głównymi wydarzeniami politycznymi i przemianami społecznymi, jakie zaszły na przełomie XVIII i XIX w. (PP).</i>	Uczeń potrafi: – <i>przedstawić poglądy najważniejszych filozofów oświecenia (P),</i> – <i>wyjaśnić, jak zmieniał się układ sił w Europie w XVIII i na początku XIX w. (PP),</i> – <i>wskazać na mapie najważniejsze zmiany terytorialne w XVIII i na początku XIX w. (P),</i> – <i>scharakteryzować przemiany ustrojowe, jakie dokonały się pod wpływem idei oświecenia (P),</i> – <i>omówić zmiany w organizacji wojska i sposobie prowadzenia wojen na przełomie XVIII i XIX w. (PP),</i> – <i>dostrzec wzrastającą rolę burżuazji jako siły politycznej (PP),</i> – <i>określić, jak na przełomie XVIII i XIX w. zmieniło się położenie chłopów (PP),</i> – <i>wyjaśnić przyczyny utraty pozycji i znaczenia Kościoła (PP),</i> – <i>wskazać pozytywne i negatywne strony wydarzeń, które nastąpiły na przełomie XVIII i XIX w. (PP),</i> – <i>uzasadnić twierdzenie, że przemiany XVIII i początku XIX w. wciąż wywierają wpływ na współczesność (PP).</i>
Upadek starego ładu (sprawdzian wiadomości)	1				

II. URATOWAĆ RZECZPOSPOLITĄ	8. Ostatni król Polski	2	24.2) 26.1) 27.1) Uczeń zna: – daty: 1764, 1768, 1768–1772, 1772 (P), 1765 (PP), – postać: <i>Stanisława Augusta Poniatowskiego</i> (P), – zasady ustrojowe państwa polskiego zawarte w prawach kardynalnych (P), – dane liczbowe dotyczące ludności i terytoriów utraconych przez Polskę w wyniku I rozbioru (PP).	Uczeń rozumie: – pojęcia: „Familia”, Szkoła Rycerska, „Monitor”, prawa kardynalne, konfederacja barska (P), protektorat (PP).	Uczeń potrafi: – <i>rozróżnić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej</i> (P), – przedstawić okoliczności elekcji Stanisława Poniatowskiego na króla Polski (PP), – opisać działalność reformatorską króla Stanisława Augusta Poniatowskiego (PP), – wyjaśnić okoliczności, w których doszło do zawiązania konfederacji przez różnowierców i katolików (PP), – określić wpływ państw ościennych na wydarzenia w Polsce w latach 1764–1772 (P), – wyjaśnić zmiany w międzynarodowym położeniu Rzeczypospolitej w XVIII w. (PP), – wyjaśnić przyczyny zawiązania konfederacji barskiej (P), – opisać przebieg konfederacji barskiej (PP), – łączyć w związki przyczynowo-skutkowe wydarzenia związane z konfederacją barską i I rozbiorem Polski (PP), – wyjaśnić, na czym polegają różnice zdań w ocenie konfederacji barskiej (PP), – <i>wyjaśnić przyczyny I rozbioru Polski</i> oraz podać jego skutki (P), – <i>sytuować w czasie I rozbiór Rzeczypospolitej i wskazać na mapie zmiany terytorialne po tym rozbiórze</i> (P).
-----------------------------	------------------------	---	--	--	--

II. URATOWAĆ RZECZPOSPOLITA	<p>9. Wiwat 3 maja!</p> <p>Część I. Po rozbiórce</p> <p>Część II. Sejm Wielki</p>	2	26.2) 26.4)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: <i>1764–1795, 1773, 1788–1792, 3 V 1791</i> (P), 1773–1775, 1789 (PP),</li> <li>– postacie: <i>Tadeusza Rejtana, Hugona Kołłątaja, Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego, Stanisława Staszica</i> (P), <i>Marcella Bacciarellego, Bernarda Bellotta (Canaletta), Stanisława Małachowskiego</i> (PP),</li> <li>– stronnictwa polityczne Sejmu Wielkiego (P),</li> <li>– najważniejsze postanowienia sejmu rozbiorowego, <i>reformy Sejmu Wielkiego i postanowienia Konstytucji 3 maja</i> (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>Rada Nieustająca, Komisja Edukacji Narodowej, czasy stanisławowskie, styl klasycystyczny, Sejm Wielki (Czteroletni), Ustawa rządowa</i> (P), <i>Kuźnica Kołłątajowska, czarna procesja</i> (PP),</li> <li>– wpływ idei oświecenia na przemiany świadomości Polaków w II połowie XVIII w. (PP),</li> <li>– <i>na czym polegał oświeceniowy charakter Konstytucji 3 maja</i> (PP),</li> <li>– <i>znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania państwa polskiego</i> (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– omówić przebieg obrad sejmu rozbiorowego (PP),</li> <li>– ocenić różne postawy posłów szlacheckich uczestniczących w obradach sejmu rozbiorowego (PP),</li> <li>– <i>przedstawić okoliczności powstania, zadania i osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej</i> (P),</li> <li>– omówić dokonania wybitnych twórców polskiego oświecenia (P),</li> <li>– <i>rozpoznać charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i scharakteryzować przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu</i> (PP),</li> <li>– <i>sytuować w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja</i> (P),</li> <li>– <i>przedstawić okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego i uchwalenia Konstytucji 3 maja</i> (P),</li> <li>– <i>ocenić reformy Sejmu Wielkiego i Konstytucję 3 maja</i> (PP).</li> </ul>
-----------------------------	---	---	----------------	--	--	---

<p>10. Koniec Polski?</p> <p>Część I. Konfederacja targowicka</p> <p>Część II. Insurekcja kościuszkowska</p>	<p>2</p>	<p>26.3) 27.1) 27.2) 27.3)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1792, 1793, 24 III 1794, 1794, 1795 (P), 1798 (PP),</li> <li>– postacie: Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki (P), Ksawerego Branickiego, Seweryna Rzewuskiego, Szczęsnego Potockiego, Jana Kilińskiego (PP),</li> <li>– dane liczbowe dotyczące ludności i terytoriów utraconych przez Polskę w wyniku II i III rozbioru (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>konfederacja targowicka</i>, wojna w obronie Konstytucji 3 maja, Naczelnik powstania, <i>insurekcja kościuszkowska</i>, kosynierzy, Uniwersał połaniecki (P), order Virtuti Militari (PP),</li> <li>– symboliczne znaczenie pojęcia: targowica (P),</li> <li>– znaczenie wydania Uniwersału połanieckiego (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– omówić stosunek społeczeństwa polskiego oraz państw ościennych do reform Sejmu Wielkiego i Konstytucji 3 maja (PP),</li> <li>– <i>wyjaśnić okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej (P) i ocenić jej następstwa (PP)</i>,</li> <li>– omówić przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja i przebieg powstania kościuszkowskiego (P),</li> <li>– ocenić postawę króla Stanisława Augusta podczas wydarzeń 1792 r. (PP),</li> <li>– <i>przedstawić cele i następstwa powstania kościuszkowskiego (P)</i>,</li> <li>– omówić stosunek chłopów i mieszczan do powstania (PP),</li> <li>– dostrzec znaczenie insurekcji kościuszkowskiej jako pierwszego powstania narodowego (PP),</li> <li>– wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych w czasie wojny w obronie Konstytucji 3 maja i podczas powstania kościuszkowskiego (P),</li> <li>– <i>sytuować w czasie II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazać na mapie zmiany terytorialne po tych rozbiorach (P)</i>.</li> </ul>
--	----------	--	---	---	---

II. URATOWAĆ RZECZPOSPOLITA	11. „Jeszcze Polska nie umarła”...	2	27.3) Uczeń zna: 29.2) – datę: 1797 (P), 29.3) – postacie: <i>Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego</i> (P), – <i>przyczyny upadku państwa polskiego</i> (P), – okoliczności powstania i słowa pieśni legionowej <i>Jeszcze Polska nie umarła...</i> (P).	Uczeń rozumie: – pojęcia: <i>Galicja, Legiony Polskie</i> (P), – istotę sporu historyków na temat przyczyn upadku państwa polskiego (PP), – ponadczasową wartość pieśni <i>Jeszcze Polska nie umarła...</i> (P).	Uczeń potrafi: – <i>rozróżnić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej</i> (P), – omówić zmiany, jakie zaszły w życiu poszczególnych warstw społeczeństwa polskiego po rozbiorach (PP), – scharakteryzować i ocenić różne postawy Polaków w stosunku do zaborców (PP), – <i>wyjaśnić okoliczności utworzenia Legionów Polskich</i> (P), – omówić organizację Legionów Polskich (P), – opisać i ocenić działalność Legionów Polskich na terenie Włoch i Santo Domingo (PP), – <i>omówić plany Napoleona co do Polaków</i> (P), – <i>wyjaśnić, dlaczego Polacy wiązali z osobą Napoleona nadzieje na odzyskanie niepodległości</i> (P), – <i>ocenić politykę Napoleona wobec sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona</i> (PP).
-----------------------------	------------------------------------	---	--	---	---

	12. Księstwo Warszawskie	2	29.2) 29.3)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1807, 1809, 1813 (P), 1808, 1812 (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: szwoleżerowie, wolne miasto (PP),</li> <li>– przyczyny niezadowolenia Polaków po utworzeniu Księstwa Warszawskiego (P),</li> <li>– w czym przejawiała się zależność Księstwa Warszawskiego od Francji (P).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnić okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego i jego upadku (P),</li> <li>– wskazać na mapie obszar Księstwa w 1807 i po 1809 r. (P),</li> <li>– opisać cechy ustrojowe Księstwa Warszawskiego (P),</li> <li>– przedstawić postawy i działalność Polaków podczas wojen napoleońskich (PP),</li> <li>– omówić przebieg wojny z Austrią w 1809 r. (PP),</li> <li>– wskazać mocne i słabe strony Księstwa Warszawskiego (PP),</li> <li>– ocenić politykę Napoleona wobec sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona (PP).</li> </ul>
II. URATOWAĆ RZECZPOSPOLITĄ	Upadek pierwszej Rzeczypospolitej (lekcja powtórzeniowa)	1	24.2) 26.1) 26.2) 26.3) 26.4) 27.1) 27.2) 27.3) 29.2) 29.3)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– najważniejsze postacie i wydarzenia z historii Polski w II połowie XVIII i na początku XIX w. (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– powody pozytywnego nastawienia Polaków do Napoleona i Francji (P),</li> <li>– na czym polegają różnice w dokonywanej przez historyków ocenie wydarzeń, które doprowadziły do upadku państwa polskiego (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– omówić próby reform państwa podejmowane w II połowie XVIII w. (P) i dokonać ich oceny (PP),</li> <li>– przedstawić dorobek polskiego oświecenia (P),</li> <li>– dostrzec mocne i słabe strony czasów stanisławowskich (PP),</li> <li>– omówić zmiany w polskiej wojskowości na przełomie XVIII i XIX w. (PP),</li> <li>– scharakteryzować i ocenić różne postawy Polaków w obliczu kryzysu państwa polskiego i prób jego ratowania (PP),</li> <li>– przedstawić relacje między Polakami a sąsiadami oraz wyjaśnić, co było ich wynikiem (PP).</li> </ul>
	Uratować Rzeczpospolitą (sprawdzian wiadomości)	1				

III. ŚWIAT W LATACH 1815–1914	13. Europa Świętego Przymierza	2	30.1) 30.2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: <i>1814–1815, 1815, 1848–1849</i> (P), VII 1830, II 1848 (PP),</li> <li>– postacie: <i>Aleksandra I</i>(P), <i>Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Karola X, Ludwika Filipa I, Napoleona III</i> (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>kongres wiedeński, legitymizm, równowaga sił, Święte Przymierze, naród, świadomość narodowa, ruchy narodowe, Wiosna Ludów</i> (P), konserwatyzm, rewolucja lipcowa, rewolucja belgijska, rewolucja lutowa (PP),</li> <li>– cele polityczne uczestników kongresu wiedeńskiego (P),</li> <li>– wpływ kongresu wiedeńskiego i Świętego Przymierza na sytuację narodów i państw Europy w I połowie XIX w. (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– <i>przedstawić zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego</i> (P),</li> <li>– <i>wskazać na mapie zmiany terytorialne po kongresie wiedeńskim</i> (P),</li> <li>– <i>wyjaśnić, w jakim celu powołano Święte Przymierze</i> (P),</li> <li>– <i>scharakteryzować ideologię konserwatyizmu</i> (PP),</li> <li>– <i>opisać wpływ rewolucji francuskiej na kształtowanie się świadomości narodowej w Europie w I połowie XIX w.</i> (PP),</li> <li>– <i>wyjaśnić główne założenia idei narodowych w Europie w I połowie XIX w.</i> (P),</li> <li>– <i>omówić sytuację polityczną w Europie w latach 1815–1849</i> (PP),</li> <li>– <i>wskazać na mapie tereny ogarnięte ruchami narodowymi w I połowie XIX w.</i> (PP),</li> <li>– <i>omówić przyczyny, przebieg i skutki Wiosny Ludów</i> (P),</li> <li>– <i>wskazać pozytywne i negatywne strony wystąpień narodowych i rewolucji w I połowie XIX w.</i> (PP),</li> <li>– <i>przedstawić bilans Wiosny Ludów</i> (PP).</li> </ul>
-------------------------------	--------------------------------	---	----------------	--	---	---

14. Rewolucja przemysłowa	1	31.1) 31.2) 31.3) 31.4)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1782, 1825 (P),</li> <li>– postaci: Jamesa Watta, George’a Stephensona (P),</li> <li>– ramy chronologiczne rewolucji agrarnej i przemysłowej w Anglii i w innych krajach (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>rewolucja agrarna, maszyna parowa, rewolucja przemysłowa</i> (P), <i>płodozmian, klasa społeczna, związki zawodowe, liberalizm</i> (PP),</li> <li>– przyczyny rewolucji przemysłowej (P),</li> <li>– różnice między stanem a klasą społeczną (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– <i>omówić przemiany w rolnictwie w XVIII i na początku XIX w.</i> (P),</li> <li>– <i>wymienić cechy charakterystyczne rewolucji przemysłowej</i> (P),</li> <li>– <i>zidentyfikować najważniejsze wynalazki i odkrycia XVIII i XIX w.</i> (P) <i>oraz wyjaśnić następstwa ekonomiczne i społeczne ich zastosowania</i> (PP),</li> <li>– wytłumaczyć, dlaczego rewolucja przemysłowa rozpoczęła się w Anglii (PP),</li> <li>– wyjaśnić, dlaczego Anglię określano terminem: „warsztat świata” (P),</li> <li>– <i>scharakteryzować przemiany społeczne, które nastąpiły pod wpływem rewolucji przemysłowej</i> (PP),</li> <li>– <i>wyjaśnić główne założenia idei liberalizmu</i> (PP),</li> <li>– <i>podać przykłady pozytywnych i negatywnych skutków procesu uprzemysłowienia, w tym dla środowiska naturalnego</i> (P),</li> <li>– dostrzec powiązania między rewolucją przemysłową, przemianami społecznymi a wykształceniem się nowej ideologii – liberalizmu (PP),</li> <li>– ocenić skutki rewolucji przemysłowej (PP).</li> </ul>
---------------------------	---	----------------------------------	---	--	--



III. ŚWIAT W LATACH 1815–1914

15. W Europie XIX stulecia	1	31.4)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1837–1901 (PP),</li> <li>– postać: królowej Wiktorii (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>klasa średnia</i>, styl wiktoriański, <i>biedermeier</i> (P), <i>antyseptyka</i> (PP),</li> <li>– na czym polegała sprzeczność interesów między robotnikami a zamożną klasą średnią (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– scharakteryzować postawy różnych klas społecznych w I połowie XIX w. (PP),</li> <li>– omówić relacje między przedstawicielami klasy średniej a robotnikami (P),</li> <li>– <i>opisać zmiany w poziomie życia różnych grup społecznych w XIX w.</i> (P),</li> <li>– przedstawić stosunek społeczeństwa w I połowie XIX w. do spraw związanych z higieną (P),</li> <li>– podać przykłady walki z biedą i wyjaśnić, czy były one skuteczne (P),</li> <li>– ocenić postępowanie zamożnych przedstawicieli klasy średniej (PP),</li> <li>– wymienić przyczyny różnic społecznych (PP).</li> </ul>
16. Romantyczna Europa	1		<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– postacie: Ludwiga van Beethovena, Adama Mickiewicza, Fryderyka Chopina (P), Johanna Wolfganga Goethego, Eugène Delacroix (PP),</li> <li>– główne cechy romantycznego artysty (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: romantyzm, wybitna jednostka, wieszcz (P), okultyzm, styl neogotycki (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnić, co odróżniało Ludwiga van Beethovena od wcześniejszych kompozytorów (PP),</li> <li>– umiejscowić romantyzm w czasie i przestrzeni (P),</li> <li>– wyjaśnić genezę romantyzmu (P),</li> <li>– scharakteryzować założenia romantyzmu (P),</li> <li>– określić rolę wybitnej jednostki w społeczeństwie epoki romantyzmu (P),</li> <li>– wyjaśnić, jaką rolę w XIX w. odgrywała literatura (PP),</li> <li>– wymienić główne cechy malarstwa i architektury epoki romantyzmu (P).</li> </ul>

	<p>17. Zjednoczenie Włoch i Niemiec</p> <p>Część I. Zjednoczenie Włoch</p> <p>Część II. Zjednoczenie Niemiec</p>	2	32.2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1859–1870, 1861, 1866, 1870, 1871 (P),</li> <li>– postacie: Wiktora Emanuela II, <i>Camilla Cavoura</i>, <i>Giuseppe Garibaldi</i>, <i>Ottona von Bismarcka</i>, <i>Wilhelma I</i> (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: wyprawa tysiąca, <i>zjednoczenie oddolne</i>, <i>zjednoczenie odgórne</i> (P), „czerwone koszule” (PP),</li> <li>– rolę <i>Camilla Cavoura</i> i <i>Giuseppe Garibaldi</i> w procesie jednoczenia Włoch i <i>Ottona von Bismarcka</i> w procesie jednoczenia Niemiec (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawić sytuację polityczną Włoch i Niemiec po kongresie wiedeńskim (PP),</li> <li>– omówić cele i etapy jednoczenia Włoch i Niemiec (P),</li> <li>– lokalizować na mapie najważniejsze miejsca i obszary związane z kolejnymi etapami jednoczenia Włoch i Niemiec oraz wskazać na mapie obszar Królestwa Włoch i Cesarstwa Niemieckiego (P),</li> <li>– <i>dostrzec podobieństwa i różnice w procesie jednoczenia Włoch i Niemiec</i> (PP).</li> </ul>
<p>III. ŚWIAT W LATACH 1815–1914</p>	<p>18. Jaka będzie Ameryka?</p>	1	32.1)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1861–1865 (P), 1860, 1861, 1863, 1865 (PP),</li> <li>– postacie: <i>Abrahama Lincolna</i>, <i>Roberta Lee</i> (P), <i>Winfielda Scotta</i> (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: abolicjonizm, <i>Unia</i>, <i>secesja</i>, <i>Konfederacja</i>, <i>wojna secesyjna</i>, <i>wojna totalna</i> (P), <i>Ameryka Łacińska</i>, <i>jankesi</i>, <i>Ku-Klux-Klan</i>, <i>segregacja rasowa</i> (PP),</li> <li>– związek między wydaniem <i>Proklamacji zniesienia niewolnictwa</i> a przebiegiem działań wojennych (P).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– <i>wymienić najważniejsze różnice między Północą a Południem Stanów Zjednoczonych</i> (P),</li> <li>– przedstawić okoliczności, w których doszło do secesji 11 stanów Południa (P),</li> <li>– <i>opisać przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych</i> (P),</li> <li>– omówić przebieg wojny secesyjnej (PP),</li> <li>– wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z wojną secesyjną (PP),</li> <li>– omówić cele i działalność <i>Ku-Klux-Klanu</i> (PP),</li> <li>– przedstawić sytuację czarnej ludności Stanów Zjednoczonych po zakończeniu wojny secesyjnej (PP).</li> </ul>

19. „Brzemie białego człowieka”?	1	32.3) 32.4)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ramy chronologiczne kolonializmu i imperializmu (P),</li> <li>– metody, jakich używały państwa w celu podporządkowania sobie kolonizowanych terenów (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>kolonia</i>, <i>kolonializm</i>, imperium, <i>imperializm</i>, metropolia, polityka „pośredniego panowania”, <i>rasizm</i> (P), Angielska Kompania Wschodnioindyjska, powstanie Mahdiego, wojna opiumowa, gubernator (PP),</li> <li>– wpływ przemian gospodarczych i społecznych na rozwój imperializmu (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić czynniki, które umożliwiły państwom europejskim podporządkowanie sobie większości świata (P),</li> <li>– <i>wyjaśnić przyczyny i sytuować w przestrzeni kierunki oraz zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w.</i> (P),</li> <li>– opisać różne formy oporu wobec kolonizatorów i wyjaśnić przyczyny niepowodzeń tych działań (PP),</li> <li>– przedstawić politykę imperialną Wielkiej Brytanii (PP),</li> <li>– omówić (P) i <i>ocenić pozytywne i negatywne skutki polityki kolonialnej z perspektywy europejskiej oraz kolonizowanych społeczności i państw</i> (PP).</li> </ul>
----------------------------------	---	----------------	--	---	---

III. ŚWIAT W LATACH 1815–1914	20. „Widmo komunizmu”	1	30.2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– datę: <i>1848</i> (P),</li> <li>– postaci: <i>Karola Marksa, Fryderyka Engelsa</i> (P), <i>Leona XIII</i> (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>nadprodukcja, kryzys gospodarczy, socjalizm, komunizm, marksizm, walka klas, proletariat, rewolucja socjalistyczna</i> (P), <i>koncern, kartel, monopol, socjaldemokracja, ateizm, socjalizm naukowy, utopia</i> (PP),</li> <li>– wpływ przemian gospodarczych i społecznych na kształtowanie się socjalizmu i komunizmu (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać funkcjonowanie gospodarki uprzemysłowionych krajów Europy i Stanów Zjednoczonych w II połowie XIX w. (PP),</li> <li>– wyjaśnić główne założenia idei socjalizmu (P),</li> <li>– przedstawić poglądy <i>Karola Marksa i Fryderyka Engelsa</i> (P),</li> <li>– dostrzec wpływ ideologii socjalistycznej na kształtowanie się świadomości społecznej i politycznej robotników (PP),</li> <li>– wymienić cele, do których dążyli robotnicy, i stosowane przez nich metody walki (P),</li> <li>– omówić zmiany w położeniu robotników w XIX w. (P),</li> <li>– porównać ideologię komunistyczną z nauką Kościoła (PP),</li> <li>– wskazać najważniejsze błędy w poglądach wyrażanych przez <i>Karola Marksa i Fryderyka Engelsa</i> (PP),</li> <li>– opisać zmiany w poziomie życia różnych grup społecznych w XIX w. (P).</li> </ul>
-------------------------------	-----------------------	---	-------	---	--	--

21. Na przełomie wieków	1	36.1) 36.2) 36.3)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1871–1914 (PP),</li> <li>– postaci: Ludwika Pasteura, Wilhelma Roentgena, Marii Skłodowskiej-Curie, Karola Darwina, Thomasa Edisona (P), Karla Benza, braci Wright, Grahama Bella, braci Lumière, Claude’a Moneta (PP),</li> <li>– ramy chronologiczne drugiej rewolucji przemysłowej (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: teoria ewolucji, druga rewolucja przemysłowa (rewolucja techniczna) (P), kultura masowa, powszechne prawo wyborcze, partia polityczna, emancypacja, sufrażystki, <i>piękna epoka (la belle époque)</i>, impresjonizm (PP),</li> <li>– powody, dla których przełom XIX i XX w. został nazwany piękną epoką (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zidentyfikować najważniejsze wynalazki i odkrycia XIX w. i początków XX w. (P) oraz wyjaśnić następstwa ekonomiczne i społeczne ich zastosowania (PP),</li> <li>– wymienić cechy charakterystyczne drugiej rewolucji przemysłowej (rewolucji technicznej) (P),</li> <li>– wskazać różnice między pierwszą a drugą rewolucją przemysłową (P),</li> <li>– przedstawić skutki przewrotu technicznego i postępu cywilizacyjnego, w tym dla środowiska naturalnego (P),</li> <li>– scharakteryzować przyczyny i następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego (PP),</li> <li>– przedstawić nowe zjawiska kulturowe, w tym narodziny kultury masowej i przemiany obyczajowe (PP),</li> <li>– omówić metody i efekty walki kobiet o zrównanie w prawach z mężczyznami (PP).</li> </ul>
-------------------------	---	-------------------------	--	--	---

III. ŚWIAT W LATACH 1815–1914	„Świat pędzi coraz szybciej”... (lekcja powtórzeniowa)	1	30.1) Uczeń zna: 30.2) – <i>najważniejsze postacie i wydarzenia z historii powszechnej XIX w.</i> (P), 31.1) 31.2) 31.3) 31.4) 32.1) – <i>umowne ramy czasowe XIX w.</i> (P), 32.2) 32.3) 32.4) 36.1) – <i>najważniejsze wynalazki i odkrycia dokonane od II połowy XVIII do początków XX w. oraz sposoby ich zastosowania</i> (P). 36.2) 36.3)	Uczeń rozumie: – <i>wpływ przemian cywilizacyjnych na społeczeństwo, gospodarkę i politykę państw europejskich w XIX w.</i> (P).	Uczeń potrafi: – <i>wyjaśnić, na czym polegał porządek europejski ustanowiony na kongresie wiedeńskim</i> (P), – <i>podać przyczyny, które doprowadziły do załamania się porządku powiedeńskiego</i> (P), – <i>scharakteryzować przemiany gospodarcze, które zaszły w państwach europejskich i Stanach Zjednoczonych pod koniec XVIII i w XIX w.</i> (P), – <i>opisać zmiany w wojskowości w XIX w.</i> (PP), – <i>scharakteryzować XIX-wieczny imperializm</i> (PP), – <i>omówić sposoby praktycznej realizacji idei praw człowieka w XIX i na początku XX w.</i> (PP), – <i>przedstawić przemiany, jakie zaszły w kulturze i sztuce w XIX w.</i> (PP).
	Świat w latach 1815–1914 (sprawdzian wiadomości)	1			

IV. POLSKA POD ZABORAMI	22. Polska po kongresie wiedeńskim	1	<p>33.1 ) – daty: 1815 (P), 1823 (PP),</p> <p>33.2 ) – postacie: wielkiego księcia Konstantego, Ksawerego Druckiego-Lubeckiego (P), Adama Czartoryskiego (PP),</p> <p>33.3 ) – decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej (P).</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcia: <i>autonomia</i>, <i>ziemie zabrane</i>, <i>uwłaszczenie</i>, <i>germanizacja</i> (P), <i>departament</i>, <i>ziemianie</i>, <i>inteligencja</i> (PP).</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>– wskazać na mapie nowy układ granic państw zaborczych na ziemiach polskich po kongresie wiedeńskim (P),</p> <p>– scharakteryzować ustrój Królestwa Polskiego (P),</p> <p>– porównać zakres autonomii Królestwa Kongresowego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Rzeczypospolitej Krakowskiej (PP),</p> <p>– wymienić przypadki łamania konstytucji przez władców Rosji (P),</p> <p>– przedstawić (P) i ocenić osiągnięcia Królestwa Polskiego w gospodarce, kulturze i szkolnictwie (PP),</p> <p>– wyjaśnić cele i opisać metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej oraz Śląska (PP),</p> <p>– opisać sytuację gospodarczą panującą w Wielkim Księstwie Poznańskim i w Galicji (PP),</p> <p>– omówić przebieg i skutki ekonomiczne uwłaszczenia chłopów w Wielkim Księstwie Poznańskim (PP),</p> <p>– opisać sytuację polityczną Galicji po 1815 r. (PP).</p>

<p>23. Powstanie listopadowe</p> <p>Część I. Od niezadowolenia do nocy listopadowej</p> <p>Część II. Powstanie listopadowe</p>	<p>2</p>	<p>34.1) 34.2) 34.3)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 29 XI 1830, 1830–1831, 1832 (P),</li> <li>– postaci: Mikołaja I, Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego, Jana Skrzyneckiego (P), Waleriana Łukasińskiego, Ignacego Prądzyńskiego, Józefa Sowińskiego, Iwana Paskiewicza (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>sprzysiężenie podchorążych</i>, noc listopadowa, Statut organiczny (P), filomata, dyktator powstania, katorga (PP),</li> <li>– przyczyny klęski powstania (P).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– podać przykłady tajnych stowarzyszeń i przedstawić cele ich działalności (PP),</li> <li>– <i>sytuować w czasie i przestrzeni powstanie listopadowe</i> (P),</li> <li>– <i>przedstawić przyczyny wybuchu powstania</i> (P),</li> <li>– <i>omówić przebieg nocy listopadowej i wydarzeń lat 1830–1831</i> (P),</li> <li>– <i>wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych podczas powstania</i> (P),</li> <li>– omówić i ocenić różne postawy Polaków w czasie nocy listopadowej i powstania (PP),</li> <li>– ocenić znaczenie powstania listopadowego dla trwania idei niepodległościowej (PP),</li> <li>– omówić system represji wprowadzony przez cara Mikołaja I po klęsce powstania (P),</li> <li>– <i>rozdzielić bezpośrednio i długofalowe następstwa wydarzeń z lat 1830–1831</i> (PP),</li> <li>– przedstawić argumenty „za” i „przeciw” w dyskusji na temat szans na zwycięstwo w powstaniu (PP).</li> </ul>
--	----------	----------------------------------	---	--	--



IV. POLSKA POD ZABORAMI	24. Po klęsce	2	34.2) 34.3)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1846, 1848 (P),</li> <li>– postaci: Jakuba Szeli (P), Wiktora Heltmana, Tadeusza Krępowieckiego (PP),</li> <li>– liczebność i kierunki emigracji Polaków po powstaniu listopadowym (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>Wielka Emigracja</i>, <i>Hotel Lambert</i>, <i>Towarzystwo Demokratyczne Polskie</i>, mesjanizm, rabacja (P), emisariusz, gubernia (PP),</li> <li>– przyczyny emigracji Polaków po powstaniu listopadowym (P),</li> <li>– złożoność przyczyn wystąpień chłopskich w Galicji w 1846 r. (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– <i>scharakteryzować główne nurty i postacie Wielkiej Emigracji</i> (P),</li> <li>– podać przyczyny popularności idei mesjanizmu w społeczeństwie polskim (PP),</li> <li>– wyjaśnić związki polskiej literatury romantycznej z historią narodu (PP),</li> <li>– dostrzec wpływ idei romantycznych na postawy Polaków (PP),</li> <li>– omówić sytuację Polaków po klęsce powstania listopadowego w zaborze rosyjskim i na ziemiach zabranych oraz w zaborze pruskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej (P),</li> <li>– przedstawić okoliczności wybuchu i upadku powstania krakowskiego oraz jego skutki (PP),</li> <li>– opisać wydarzenia, jakie zaszły podczas rabacji galicyjskiej (P),</li> <li>– omówić przebieg Wiosny Ludów na ziemiach polskich (PP),</li> <li>– <i>rozdzielić bezpośrednio i długofalowe następstwa powstańczych ruchów narodowych</i> (PP).</li> </ul>
	<p>Część I. Wielka Emigracja</p> <p>Część II. Kraj po powstaniu</p>					

25. Powstanie styczniowe	2	34.1) 34.2) 34.3)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 22/23 I 1863, 1863–1864, 1864 (P), 1860 (PP),</li> <li>– postacie: Aleksandra II, <i>Romualda Traugutta</i> (P), Aleksandra Wielopolskiego (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: odwilż, „czerwoni”, „biali”, <i>branka</i> (P), konspiracyjny, rewolucja moralna, Rząd Narodowy, tajne państwo (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– omówić sytuację w Królestwie Polskim przed powstaniem styczniowym (P),</li> <li>– ocenić działalność Aleksandra Wielopolskiego (PP),</li> <li>– porównać program „czerwonych” z programem „białych” (P),</li> <li>– opisać relacje między stronnictwami „czerwonych” i „białych” (PP),</li> <li>– <i>sytuować w czasie i przestrzeni powstanie styczniowe</i> (P),</li> <li>– <i>przedstawić przyczyny, przebieg i skutki powstania styczniowego</i> (P),</li> <li>– <i>porównać przebieg i charakter powstania listopadowego i styczniowego</i> (PP),</li> <li>– przedstawić problem chłopski w czasie powstania oraz sposoby jego rozwiązania przez władze powstańcze i rosyjskie (PP),</li> <li>– omówić organizację i sposób działania tajnego państwa (PP),</li> <li>– dokonać bilansu powstania styczniowego (PP).</li> </ul>
--------------------------	---	-------------------------	--	---	--

<p style="text-align: center;">IV. POLSKA POD ZABORAMI</p>	<p>26. „Nie damy pogrześć mowy”...</p> <p>Część I. Rusyfikacja i germanizacja</p> <p>Część II. „Przy tobie, Najjaśniejszy Panie”...</p>	<p style="text-align: center;">2</p>	<p>35.1) Uczeń zna:</p> <p>35.2) – daty: 1901–1902 (P), 1871–1878, 1885 (PP),</p> <p>35.3) – postacie: najwybitniejszych przedstawicieli polskiej kultury z II połowy XIX i początków XX w. (P), Michała Drzymały (PP),</p> <p>– metody walki Polaków z rusyfikacją i germanizacją (P),</p> <p>– ramy chronologiczne polskiego pozytywizmu i Młodej Polski (P),</p> <p>– główne założenia polskiego pozytywizmu i Młodej Polski (P).</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcia: <i>rusyfikacja</i>, <i>pozytywizm</i>, <i>praca organiczna</i>, <i>praca u podstaw</i>, <i>trójlojalizm</i>, <i>Młoda Polska</i> (P), <i>generał-gubernator</i>, <i>Kulturkampf</i>, <i>rugi pruskie</i>, <i>Komisja Kolonizacyjna</i>, <i>szkoła krakowska</i> (PP),</p> <p>– związek między klęską idei powstań narodowych a cechami polskiego pozytywizmu (PP),</p> <p>– potrzebę walki Polaków z rusyfikacją i germanizacją (P).</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>– opisać sytuację panującą w zaborze rosyjskim po stłumieniu powstania styczniowego (P),</p> <p>– rozróżniać bezpośrednio i długofalowe następstwa powstańczych ruchów narodowych (PP),</p> <p>– wyjaśnić cele i opisać metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (PP),</p> <p>– omówić efekty rusyfikacji i germanizacji prowadzonych od II połowy XIX w. (PP),</p> <p>– scharakteryzować i ocenić zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców (PP),</p> <p>– wyjaśnić, na czym polegała autonomia Galicji (P),</p> <p>– porównać warunki życia społeczeństwa w trzech zaborach w II połowie XIX w., uwzględniając możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego (P).</p>
--	---	--------------------------------------	--	--	--

	27. Socjaliści i narodowcy	1	35.3) 35.4)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: 1893, 1895, 1905–1907 (P), 1882, 1900 (PP),</li> <li>– postacie: <i>Romana Dmowskiego</i>, <i>Wincentego Witosa</i> (P), <i>Ludwika Waryńskiego</i>, <i>Mikołaja II</i> (PP),</li> <li>– nazwy polskich partii politycznych i ich założenia programowe (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>endecja</i> (P), <i>antysemityzm</i>, <i>egoizm narodowy</i>, „krwawa niedziela”, <i>Duma</i> (PP),</li> <li>– wpływ idei socjalizmu, nacjonalizmu i demokracji na kształtowanie się polskiego ruchu politycznego (PP),</li> <li>– przyczyny konfliktu między PPS a endecją w czasie rewolucji 1905 r. (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– scharakteryzować strukturę narodowościową ziem polskich w II połowie XIX w. (PP),</li> <li>– omówić rozwój gospodarczy ziem polskich w II połowie XIX w. (P),</li> <li>– przedstawić główne nurty <i>Życia politycznego pod zaborami na przełomie XIX i XX w.</i> (P),</li> <li>– porównać warunki życia społeczeństwa w trzech zaborach w II połowie XIX w., uwzględniając możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego (P),</li> <li>– przedstawić przyczyny, przebieg i skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich (PP).</li> </ul>
IV. POLSKA POD ZABORAMI	Polska w latach 1815–1914 (lekcja powtórzeniowa)	1	33.1) 33.2) 33.3) 34.1) 34.2) 34.3) 34.4) 35.1) 35.2) 35.3) 35.4)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– najważniejsze postacie i wydarzenia z historii Polski w latach 1815–1914 (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– rolę polskiej literatury jako metody walki przeciw rusyfikacji i germanizacji (PP),</li> <li>– wpływ romantyzmu i pozytywizmu na kształtowanie poglądów Polaków na temat metod walki o niepodległość państwa (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazać na mapie podział terytorialny ziem polskich po 1815 r. (P),</li> <li>– omówić polskie dążenia do odzyskania niepodległości (P),</li> <li>– wskazać najważniejsze przyczyny klęsk polskich powstań narodowych (P),</li> <li>– omówić politykę państw zaborczych wobec mieszkających na ich terytorium Polaków (P),</li> <li>– porównać (P) i ocenić różne postawy Polaków wobec zaborców (PP),</li> <li>– wyjaśnić, czym jest nowoczesny naród (PP),</li> <li>– scharakteryzować przemiany polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturalne, jakie zaszły na ziemiach polskich w latach 1815–1914 (PP).</li> </ul>

	Polska pod zaborami (sprawdzian wiadomości)	1			
V. I WOJNA ŚWIATOWA	28. Wybuch wielkiej wojny  Część I. Od „zbrojnego pokoju” do wybuchu wojny  Część II. I wojna światowa	2	37.1) 37.2) Uczeń zna: – daty: 28 VI 1914, 1914–1918, 1915, II–XII 1916, VI–XI 1916, II 1917 (P), 1882, 1907, VI 1916(PP), – postacie: Franciszka Ferdynanda (P), Aleksieja Brusilowa (PP), – cele wojenne najważniejszych państw biorących udział w I wojnie światowej (P).	Uczeń rozumie: – pojęcia: <i>Trójprzymierze (państwa centralne), Trójporozumienie (ententa), wielka wojna, wojna pozycyjna, nieograniczona wojna podwodna (P), „zbrojny pokój”, wyścig zbrojeń, ultimatum, orędzie, plan Schlieffena, „cud nad Marną”, ofensywa Brusilowa (PP),</i> – znaczenie określenia: „wrzenie w bałkańskim kotle” (PP), – <i>złożoność przyczyn, które doprowadziły do wybuchu I wojny światowej (PP).</i>	Uczeń potrafi: – <i>wymienić główne przyczyny narastania konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX w. oraz umiejscowić je na politycznej mapie świata i Europy (P),</i> – przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu I wojny światowej (PP), – wymienić najważniejsze państwa tworzące sojusze Trójprzymierza i Trójporozumienia (P), – <i>scharakteryzować specyfikę działań wojennych, ze szczególnym uwzględnieniem nowych środków technicznych (PP),</i> – omówić przebieg działań zbrojnych na frontach zachodnim i wschodnim (P), – wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny (P), – ocenić postawę społeczeństw państw europejskich wobec wybuchu I wojny światowej (PP), – argumentować w dyskusji na temat tego, kto był odpowiedzialny za wybuch wielkiej wojny (PP), – podać cele rozpoczęcia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej (PP).

V. I WOJNA ŚWIATOWA	29. „Cała władza w ręce rad!”	1	<p>38.1) Uczeń zna:</p> <p>38.2) – daty: 3 III (18 II)</p> <p>38.3) 1917, 7 XI (25 X)</p> <p>38.4) 1917, 1917–1922, XI 1917, III 1918 (P), 1918–1922, XII 1922 (PP),</p> <p>– postać: Włodzimierza Lenina (P),</p> <p>– postanowienia dekretów o pokoju i o ziemi oraz ustalenia pokoju brzeskiego (P).</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcia: rewolucja lutowa, rady delegatów robotniczych i żołnierskich, dwuwładza, bolszewicy, rewolucja październikowa, pokój brzeski (P), nacjonalizacja, „czerwoni”, „biali”, Armia Czerwona, czerwony terror, Czeka, obóz koncentracyjny, łagier (PP),</p> <p>– przyczyny popularności haseł głoszonych przez bolszewików (P),</p> <p>– rolę propagandy jako środka umożliwiającego uzyskanie władzy (PP).</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>– wyjaśnić polityczne i społeczno-gospodarcze przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji w 1917 r. (P),</p> <p>– scharakteryzować okres dwuwładzy w Rosji (PP),</p> <p>– wyjaśnić okoliczności przejścia przez bolszewików władzy w Rosji (P),</p> <p>– opisać bezpośrednio następstwa rewolucji lutowej i październikowej dla Rosji oraz Europy (PP),</p> <p>– omówić politykę wewnętrzną bolszewików po przejściu władzy w Rosji (PP),</p> <p>– scharakteryzować reakcję Europy na wydarzenia w Rosji (PP),</p> <p>– dostrzec wpływ jednostki na losy narodów i państw na przykładzie działalności Włodzimierza Lenina (PP).</p>
---------------------	-------------------------------	---	---	--	--

	30. Koniec wojny	2	37.2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: IV 1917, 11 XI 1918, VI 1919 (P), I 1918 (PP),</li> <li>– postacie: <i>Woodrowa Wilsona</i> (P), <i>Georges'a Clemenceau</i>, <i>Davidą Lloydą George'a</i> (PP),</li> <li>– <i>główne postanowienia traktatu wersalskiego</i> (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>U-Boot</i>, <i>alianci</i>, <i>zasada samostanowienia narodów</i>, <i>traktat wersalski</i> (P), <i>demobilizacja</i>, „<i>wielka trójka</i>”, <i>reparacje</i>, <i>pandemia</i> (PP),</li> <li>– wpływ wydarzeń w Rosji i przystąpienia USA do wojny na przebieg konfliktu (P),</li> <li>– przyczyny niezadowolenia Niemiec z postanowień traktatu wersalskiego (P).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnić przyczyny przystąpienia USA do wojny (P),</li> <li>– opisać okoliczności zakończenia wielkiej wojny (PP),</li> <li>– przedstawić okoliczności rozpadu Austro-Węgier (PP),</li> <li>– wymienić i wskazać na mapie państwa powstałe po rozpadzie Austro-Węgier (P),</li> <li>– omówić i ocenić program „<i>pokoju bez zwycięstwa</i>” prezydenta Woodrowa Wilsona (PP),</li> <li>– <i>opisać polityczne i społeczne skutki I wojny światowej</i> (P),</li> <li>– ocenić traktat wersalski z punktu widzenia państw zwycięskich i Niemiec (PP),</li> <li>– wyjaśnić, na czym polega różnica w ocenie I wojny światowej w Europie Zachodniej i w Europie Środkowo-Wschodniej (PP).</li> </ul>
V. I WOJNA ŚWIATOWA	31. Niepodległa Polska  Część I. Droga do niepodległości  Część II. Odrodzona Polska	2	39.1) 39.2) 39.3)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– daty: VIII 1914, 5 XI 1916, VIII 1917, I 1918, 11 XI 1918 (P), IX 1917 (PP),</li> <li>– postacie: <i>Józefa Piłsudskiego</i> (P), <i>Józefa Hallera</i> (PP),</li> <li>– <i>okoliczności, w których doszło do odzyskania przez Polskę niepodległości</i> (P).</li> </ul>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: <i>orientacja proaustriacka</i>, <i>orientacja prorosyjska</i>, <i>Legiony Polskie</i>, <i>akt 5 listopada</i>, <i>Komitet Narodowy Polski</i> (P), <i>błękitna armia</i>, <i>Rada Regencyjna</i> (PP),</li> <li>– znaczenie aktu 5 listopada dla umiędzynarodowienia sprawy polskiej podczas I wojny światowej (PP).</li> </ul>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– <i>scharakteryzować stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej</i> (P),</li> <li>– <i>opisać poglądy zwolenników różnych orientacji politycznych</i> (P),</li> <li>– przedstawić polski czyn zbrojny podczas wielkiej wojny (P),</li> <li>– <i>ocenić wysiłek zbrojny Polaków</i> (PP),</li> <li>– <i>wyjaśnić międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej</i> (PP),</li> <li>– omówić sytuację państwa polskiego w pierwszych dniach niepodległości (P),</li> <li>– dostrzec wpływ jednostki na losy narodu na przykładzie działalności Józefa Piłsudskiego (PP).</li> </ul>

Wielka wojna (lekcja powtórzeniowa)	1	37.1) 37.2) 38.1) 38.2) 38.3) 38.4) 39.1) 39.2) 39.3)	Uczeń zna: – <i>najważniejsze postacie i wydarzenia z historii świata i Polski w latach 1914–1918</i> (P), – <i>nowe rodzaje broni użyte podczas I wojny światowej</i> (P).	Uczeń rozumie: – <i>specyfikę konfliktu, jakim była I wojna światowa</i> (P), – <i>wpływ I wojny światowej na przemiany polityczne, społeczne i świadomość obywateli państw europejskich</i> (PP).	Uczeń potrafi: – <i>wskazać najważniejsze różnice między I wojną światową a wcześniejszymi konfliktami</i> (P), – <i>omówić układ sił politycznych w powojennej Europie</i> (PP), – <i>synchronizować oraz oceniać wydarzenia z historii powszechnej i dziejów Polski z lat 1914–1918</i> (PP).
I wojna światowa (sprawdzian wiadomości)	1				